

Zámky na Orlici vyprávějí příběhy

Malebné údolí Divoké Orlice ve východních Čechách je od středověku spojováno s panskými sídly. Dříve opomíjené a zničené památky se v posledních letech dočkaly obnovy, a dokonce se mohou pochlubit oceněním Evropské excelentní destinace.

Na desetikilometrové trase proti proudu Divoké Orlice lze navštívit zámky v Častolovicích, v Kostelci nad Orlicí, v Doudlebách či v Potštejně, kde mají i hrad, a také středověký hrad Litice. Zámky, které se většinou v zuboženém stavu vrátily v restituci původním šlechtickým rodům, případně je současní majitelé koupili, mají své neuvěřitelné příběhy.

Než byl častolovický zámek vrácen hraběnce Dianě Phipps Sternbergové, která se po roce 1989 vrátila do Čech, sloužila jeho jedna část jako internát a další jako muzeum. Zanedbaný interiér navíc během let prošel nevhodnými úpravami.

Její rodiče, Leopold a Cecilia ze Šternberka, museli opustit zámek během německé okupace a ukrýt se v Praze u známých. Na krátký čas se sem vrátili po válce, ale už v roce 1948 odešli i s malou Dianou do Spojených států a později žili na Jamajce. Diana zdědila výtvarný talent po své matce a stala se z ní úspěšná bytová architektka.

Navráceného zámku v Častolovicích (obrázek nahoře) se ujala Diana Phipps Sternbergová.

To se jí hodilo, když se v roce 1992 ujala navráceného majetku. Nadšeně se vrhla do práce, nakoupila látky od krachujících textilních továren, aby jimi nahradila zašlé tapety, využila veškerého svého umu, aby zámek opět zářil původní vznešeností.

Protože majitelka na zámku bydlí, často ji tu můžete potkat na nádvoří či v růžové zahradě, kterou založila a která je její chloubou. Její pomoci využili před lety i Václav a Olga Havlovi při obnově lánského zámku.

Prezidentský pár tu často pobýval, a dokonce se tu sešla na jednání visegradská čtyřka. →

Nový zámek v Kostelci nad Orlicí je od roku 1992 opět majetkem šlechtického rodu Kinských.

Pro děti je největším lákadlem zámecký zvěřinec s lamami, bažanty, kozami i osly, které mohou krmit speciálními piškotky (ale pouze v omezeném množství). V oboře pak můžeme obdivovat stáda jelenů i bílých daňků, prasnici Martu či ve vodní zahradě černou labuť.

Empírový skvost

Snad nejvíce zdevastovaný totalitní péčí byl Nový zámek v Kostelci nad Orlicí, který v roce 1992 dostal zpět šlechtický rod Kinských, konkrétně tehdy již osmdesátiletý hrabě Josef Kinský († 2011). Navzdory svému věku a nedostatku finančních prostředků se obnovy zničeného majetku ujal a podařilo se mu krásu této empírové budovy obnovit. Až poté předal rodinný majetek staršímu synu Františkovi, který se o něj stará doposud.

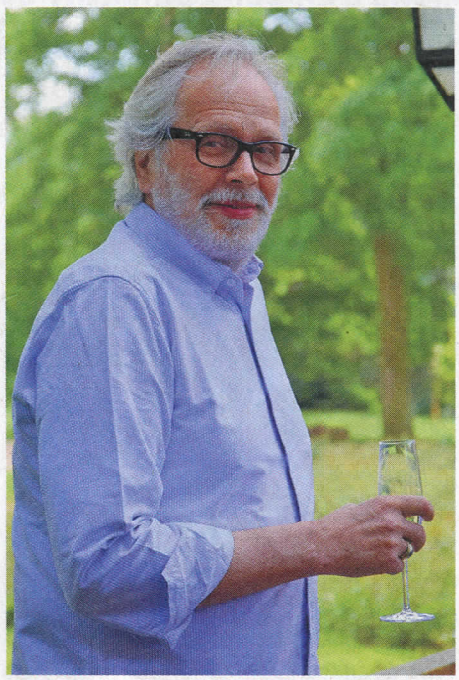
V zámku sídlil za socialismu Výzkumný ústav chovu prasat, pro jehož zaměstnance byl nedaleko vybudován obytný panelák. Ten tu bohužel stojí opuštěný dodnes.

Uvnitř sídla nezůstal kámen na kameni. Naštěstí se podařilo hraběti Františku Kinskému vypátrat původní, i když značně poškozený mobiliář i obrazy v depozitářích Národního památkového ústavu, jehož tehdy ještě první republikou vychovaní úředníci při znárodnění vše pečlivě zdokumentovali. Nábytek však musel stejně jako celá budova projít renovací.

František Kinský, který je v Kostelci zároveň starostou a hodlá znovu kandidovat v podzimních komunálních volbách, dnes s rodinou bydlí v původním hospodářském stavení naproti zámku.

S obnovou zámku začal tehdy osmdesátiletý, již zesnulý Josef Kinský.

Dnes o rodinný majetek pečuje Josefův syn František Kinský.

Sám občas provází návštěvníky a poutavě jim vypráví příběhy svých předků. Na jeho výklad je třeba objednávat se dlouho předem. Také o svatební obřady v zrcadlovém sále na zámku nebo ve stínu takřka dvousetletého platanu v zámeckém parku je velký zájem.

Opravy stále pokračují

Kdo pamatuje zámek Doudleby nad Orlicí z doby socialistické, musí před současnými majiteli smeknout, a to i přesto, že velice nákladné opravy zdaleka nejsou ještě u konce. Vybydlenému zámku hrozila dokonce demolice.

„Do zámku šindelovou střechou zatékalo a voda poškodila omítky, které se začaly odlupovat, a pod nimi se odkryly nástropní malby. Památkáři povolali italské odborníky, kteří potvrdili, že světská renesanční stavba tohoto druhu se sgrafitovou výzdobou, re-

Foto Destinační společnost Orlické hory a Podorlicko (8), Profimedia.cz

Potštejn v roce 2004 koupili manželé Lenka a Zdeněk Nováčkovi.

nesanční arkádou a toskánskými sloupy nemá na sever od Itálie obdoby," vypráví její správce Petr Dujka, syn hraběnky Eleonory z rodu Bubna-Litic, která zámek získala se svým bratrem Adamem zpět v restituci.

I když byl zámek později prohlášen kulturní památkou a střecha opravena, mnoho se tu ku prospěchu věci neudělalo. Aby zámek nezůstal prázdný, nastěhovala se do něj expozice vamberecké krajky, která tu sídlila až do jeho navrácení šlechtickému rodu.

Z původního vybavení se uvnitř zachovala pouze sbírka madon v zámecké kapli, nad níž byla střecha přikryta, a také kachlová kamna, jedna z největších u nás. Ta si „zahrála" ve filmu režiséra Juraje Jakubiska Bathory, který se tu natáčel. „Jen pozorný divák si mohl všimnout, že na kachlích je znak pánů z Bubna-Litic s letopočtem 1690, když k nim hraběnka Alžběta Bathory přistupuje asi o osmdesát let dříve," neopomene průvodce Petr Dujka připomenout chybu, které se dopustil režisér.

V současné době se majitel pustil i do rekonstrukce zámeckých hospodářských budov, kde již brzy vzniknou apartmány pro hosty a konferenční prostory. Návštěvníci se mohou vydat také na babiččin dvoreček s domácími zvířaty a do přírodovědného muzea v bývalé sýpce.

Koupí zachránili barokní zámek

Smutný osud by čekal i barokní zámek Potštejn, kdyby ho v roce 2004 nekoupili Zdeněk a Lenka Nováčkovi. Honosné sídlo, které nechal vystavět Jan Ludvík Harbuval Chamaré, sloužilo po vyvlastnění majetku

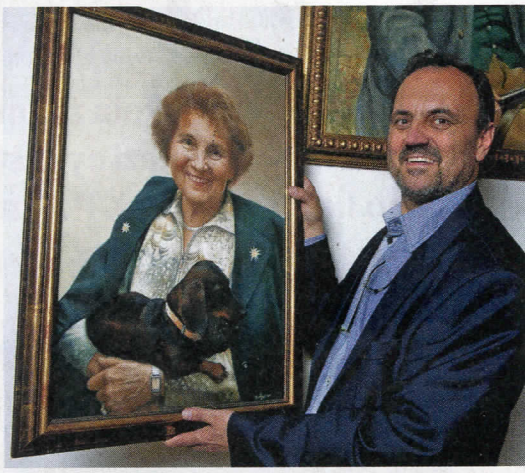
Také Doudleby nad Orlicí se majitelům vrátily zchátralé.

rodu Dobřenských v roce 1945 krátce velvyslanectví Velké Británie. V roce 1949 ho získalo Revoluční odborové hnutí, které si tu vybudovalo školicí středisko.

I zde došlo k necitlivým přestavbám – ze zámeckých komnat vznikly pokojíčky a posluchárny, nainstalovalo se litinové topení a původní nábytek byl odvezen do depozitářů, či zmizel. Po roce 1989 se zde vystřídalo několik podnikatelů či spíše podnikavců, kteří káceli stromy v zámecké zahradě, aby měli čím topit, a zámek pustl.

„Zámek jsme koupili za osm miliónů, ale více než deset miliónů nás přišla rekonstrukce," říká pan Nováček. „A to nejsme ještě u konce, čeká nás například vyčištění zasypaného sklepení, aby budova mohla dýchat," dodává, aniž by hovořil o tom, kolik stojí udržet provoz celého areálu.

Děti jsou během kostýmovaných prohlídek vtaženy přímo do děje rodu Harbuval Chamaré. Témata prohlídek zámeckých interiérů se každý rok mění a vždy jsou provázané zajímavým příběhem. Nejen děti se budou klepat strachy v Bubákově, kam je doprovodí tajemný mnich. Dětským hrám

Petr Dujka, na obraze jeho matka Eleonora z rodu Bubna-Litic (zemřela 2018).

je v zámeckém parku vyhrazeno bludiště Karla IV., plné kulis a herních prvků na téma života českého krále.

V podkroví zámku bylo rekonstruováno několik nadstandardně vybavených hotelových pokojů a luxusních apartmá, kde lze například strávit romantické noci po svatebním obřadu v mramorovém sále.

Jarmila Kultová